

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 2.04.58

**Inventaris van het archief van het Ministerie van
Binnenlandse Zaken: Zorg voor de Vluchtelingen uit
Duitsland, 1938-1942**

Versie: 23-06-2021

CAS 28

Nationaal Archief, Den Haag 1986

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Organisatie van de vluchtelingenzorg.....	7
Overzicht van de taken van de bureaus en van de Commissie van Toezicht en Bijstand van het Centraal Vluchtelingenkamp te Westerbork.....	10
Lijst van voorlopige vluchtelingenkampen.....	11
Lijst van arbeidscontractanten en reserve-officieren.....	13
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	14
De verwerving van het archief.....	15
Inhoud en structuur van het archief.....	16
Inhoud.....	16
Selectie en vernietiging.....	16
Verantwoording van de bewerking.....	16
Ordering van het archief.....	17
Verwant materiaal.....	18
Beschikbaarheid van kopieën.....	18
Verwante archieven.....	18
Overzicht van geraadpleegde bronnen.....	18
Publicaties.....	18
Archieven.....	18
 Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	 19
I ARCHIEF VAN HET BUREAU ALGEMEEN SECRETARIAAT EN COMPTABILITEIT / VLUCHTELINGEN 1938 -1942.....	19
STUKKEN VAN ALGEMENE AARD.....	19
STUKKEN BETREFFENDE BIJZONDERE ONDERWERPEN.....	19
1. FINANCIËLE AANGELEGENHEDEN.....	19
1.1 ALGEMEEN.....	19
1.2 COMITÉS.....	19
1.3 VLUCHTELINGENKAMPEN.....	20
1.3.1 Voorlopige vluchtelingenkampen.....	20
1.3.2 Centraal Vluchtelingenkamp.....	20
2. PERSONELE AANGELEGENHEDEN.....	21
II ARCHIEF VAN HET BUREAU ARMWEZEN /VLUCHTELINGEN (1938) 1939 -1940.....	22
STUKKEN VAN ALGEMENE AARD.....	22
STUKKEN BETREFFENDE BIJZONDERE ONDERWERPEN.....	22
1. Organisatie.....	22
2. Personeel.....	22
3. Taakuitvoering.....	23
3.1 ALGEMEEN.....	23
3.2 CENTRALE COMMISSIE VOOR HET VLUCHTELINGENVRAAGSTUK.....	23
3.3 COMITÉS.....	23
3.4 VLUCHTELINGENKAMPEN.....	23
3.4.1 ALGEMEEN.....	23
3.4.2 VOORLOPIGE VLUCHTELINGENKAMPEN.....	24
3.4.2.1 Algemeen.....	24
3.4.2.2 Organisatie.....	24

3.4.2.3 Personeel.....	25
3.4.3 CENTRAAL VLUCHTELINGENKAMP.....	25
3.4.3.1 Algemeen.....	25
3.4.3.2 Organisatie.....	25
3.4.3.3 Personeel.....	26
3.5 VLUCHTELINGEN.....	26
3.5.1 NIET-INDIVIDUELE GEVALLEN.....	26
3.5.2 INDIVIDUELE GEVALLEN.....	28
III ARCHIEF VAN DE COMMISSIE VAN TOEZICHT EN BIJSTAND VOOR HET VLUCHTELINGENKAMP TE WESTERBORK 1939 -1940.....	30
IV ARCHIEF VAN HET VLUCHTELINGENKAMP LLOYD -HOTEL , LATER OOSTELIJKE HANDELSKADE , TE AMSTERDAM 1939 -1940.....	31
V ARCHIEF VAN HET VLUCHTELINGENKAMP QUARANTAINÉ -STATION BENEDEN - HEYPLAAT TE ROTTERDAM 1938 -1939.....	32
VI ARCHIEF VAN HET VLUCHTELINGENKAMP KONINGINNEHOOFD TE ROTTERDAM 1939 -1940	33
DOCUMENTATIE.....	34
SUPPLEMENT.....	35

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Zorg voor Vluchtelingen uit Duitsland

Archiefbloknummer:

B20144

Omvang:

164 inventarisnummer(s) 6,40 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands. Een klein gedeelte is gesteld in het Duits

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften. Het archief bevat enkele tekeningen.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Ministerie van Binnenlandse Zaken, Afdeling Algemeen Secretariaat en Comptabiliteit
Ministerie van Binnenlandse Zaken, Afdeling Armwezen

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het archief van de zorg voor de vluchtelingen uit Duitsland bevat archiefbescheiden welk afkomstig zijn van het bureau Algemeen Secretariaat en Comptabiliteit, het Bureau Armwezen/Vluchtelingen en van de vluchtelingenkampen Westerbork, het Lloyd-hotel (later Oostelijke Handelskade) te Amsterdam, het quarantainestation Beneden-Heyplaat te Rotterdam en het vluchtelingenkamp Koninginnehoofd te Rotterdam. De archiefbescheiden betreffen financiële stukken, stukken met betrekking tot het personeel, de bouw en de inrichting van de kampen. Tevens zijn er wekrapporten en sterktestaten van kampbewoners, persoonskaarten, signalementen e.d. Verder zijn er stukken m.b.t. het Comité van Joodse vluchtelingen, stukken betreffende de medische behandeling van in Nederland verblijvende vluchtelingen, waaronder ook Joden, en enige documentatie.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

Een klein aantal stukken van dit archief is in een slechte materiële staat, wat tot gevolg heeft dat het niet aangevraagd kan worden.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Zorg voor Vluchtelingen uit Duitsland, nummer toegang 2.04.58, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, BiZa / Vluchtelingen Duitsland, 2.04.58, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

ORGANISATIE VAN DE VLUCHTELINGENZORG

Het vraagstuk van de vluchtelingen uit Duitsland werd aktueel nadat Hitler op 30 januari 1933 in Duitsland aan de macht kwam. Deze politieke omwenteling ging gepaard met de uitwijking van duizenden personen van Duitse en andere nationaliteit. Van deze eerste golf vluchtelingen kreeg Nederland een niet onbelangrijk deel; naar schatting in 1933 al meer dan 10.000¹. Deze groep vluchtelingen bestond voor het grootste deel uit Joden (circa 90 en verder uit personen die vanwege hun politieke overtuiging uitweken. De regering trachtte in het begin de trek van vluchtelingen uit Duitsland naar Nederland in te dammen door invoering van verscherpte visumplicht. Voor de Duitse vluchtelingen had deze maatregel echter geen effect, daar de visumplicht voor Duitsers sedert 1 februari 1926 was opgeheven. Door middel van een rondschrijven van de Minister van Justitie werden voorschriften uitgevaardigd ten aanzien van toelating en verblijf in Nederland van vluchtelingen uit Duitsland, Polen en andere Oosteuropese landen².

Na de aansluiting van Oostenrijk bij Duitsland in 1938 dreigde opnieuw een vluchtelingenstroom. Dit was voor de Nederlandse regering reden tot nieuw beraad. Hieruit vloeide een rondschrijven voort van de Minister van Justitie van 7 mei 1938 waarin werd gesteld, dat verschillende belangen voor Nederland en haar bevolking het noodzakelijk maakten de verdere toelating van vluchtelingen tegen te gaan³. "Een vluchteling zal voortaan als een ongewenst element voor de Nederlandse maatschappij en derhalve als een ongewenste vreemdeling worden beschouwd, die derhalve aan de grens geweerd en, binnenlands aangetroffen, over de grens gebracht zal moeten worden", aldus de Minister van Justitie. Indien er werkelijk levensgevaar voor de vluchteling was te duchten bij niet toelating, terugzending of ingeval van twijfel omtrent toelating, kon de beslissing van de minister worden ingeroepen.

Eind oktober 1938 werden Poolse Joden in Duitsland bij duizenden opgepakt en in treinen over de Poolse grenzen gezet. Uit protest schoot op 7 november 1938 Herschel Grynszpan, wiens ouders zich onder de slachtoffers van de actie bevonden, in Parijs een lid van het Duitse ambassadepersoneel dood. Hierdoor ontstond grote opwinding in de top van het Derde Rijk. Op 9 november 1938 gaven de leiders van het Derde Rijk opdracht tot een reeks gewelddadigheden tegen het Duitse jodendom wat uitmondde in plunderingen en verwoestingen van onder anderen winkels en synagogen (Reichskristallnacht)⁴. Een nieuwe stroom van vluchtelingen was het gevolg en voor de Nederlandse regering aanleiding om opnieuw in te grijpen. De regering probeerde de vluchtelingenstroom te keren. Zelfs het middel van terugzending werd toegepast en tenslotte werden op 15 december 1938 de grenzen geheel gesloten⁵. Deze maatregelen hadden niet het gewenste effect.

Door de Minister van Binnenlandse Zaken werd daarom op 4 januari 1939 een Centrale Commissie voor het Vluchtelingenvraagstuk ingesteld, waarin onder zijn voorzitterschap ambtenaren zitting hadden van de Ministeries van Binnenlandse Zaken en Justitie en vertegenwoordigers van de voornaamste comités welke zich met het vluchtelingenvraagstuk bezig hielden. De secretaris van deze commissie was dr. A.C. Groeneveldt, ambtenaar op het bureau Armwezen/Vluchtelingen

1 Inventarisnummer 48.

2 Idem.

3 Ibidem.

4 de Jong, dr. L., Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog, deel 1, 533.

5 Hoeksema, J.A., Tussen vrees en vervolging, 103.

(A/VI) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Doel van de commissie was de verschillende problemen, welke zich ten aanzien van het vluchtelingenvraagstuk voordeden, in vaste wekelijkse bijeenkomsten centraal te overwegen en de oplossingen daarvan voor te bereiden ⁶.

In december 1938 kwam een gemeenschappelijk besluit tot stand van de Ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken tot aanwijzing van verblijfplaatsen voor vluchtelingen. Op grond van het Vreemdelingenreglement 1918 viel de verantwoordelijkheid voor vluchtelingen onder de Ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken ⁷ Het beheer over de vluchtelingenkampen werd als volgt verdeeld:

1. onder Justitie de kampen voor illegale vluchtelingen (vluchtelingen die zonder toestemming van de Minister van Justitie Nederland waren binnengekomen). De belangrijkste kampen waren: Vesting Hellevoetsluis te Hellevoetsluis, het Rotterdamsch Vacantiekamp te Hoek van Holland en de Roomsche Katholieke Kweekschool van het Heilige Hart te Reuver;
2. onder Binnenlandse Zaken de kampen voor legale vluchtelingen (vluchtelingen die met toestemming van de Minister van Justitie Nederland waren binnengekomen)⁸

Deze legale vluchtelingen vielen in twee groepen uiteen:

- a. degenen die van het Ministerie van Justitie toestemming kregen in een gezin te worden opgenomen;
- b. degenen voor wie kampopname werd voorgeschreven

De bedoeling van de verplichte kampopname was drieledig:

1. de bevordering van snelle emigratie;
2. waarborg dat deze vluchtelingen niet op de Nederlandse arbeidsmarkt kwamen;
3. beter toezicht op deze vluchtelingen.

Categorie b. werd aanvankelijk over ruim 50 kampen door het gehele land verspreid ⁹. Van deze kampen waren de belangrijkste: het Lloyd Hotel, later Oostelijke Handelskade en de Quarantaine inrichting Zeeburgerdijk, beiden te Amsterdam, Koninginnehoofd en het Quarantaine Station Beneden Heyplaat, beiden te Rotterdam. Als kampleiders waren reserve officieren aangewezen. De overige kampen stonden onder leiding van particuliere instanties maar daarnaast onder supervisie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Omstreeks de jaarwisseling 1938 1939 werden de "Regeeringsgemachtigden voor de onderbrenging van Joodsche vluchtelingen" aangewezen, te weten: H. Sieperda, hoofd comptabiliteit (4e afdeling) van het Ministerie van Justitie en B.G.A. Smeets, directeur van de tuchtschool te Nijmegen. Smeets werd belast met de zorg voor de illegale vluchtelingen en Sieperda voor de legale vluchtelingen. Tot hun competentie behoorden alle zaken de onderbrenging van vluchtelingen rakende, voorzover deze niet rechtstreeks door één van de ministeries werden verricht. Voor de uitvoering van hun taak werd eind 1938 het Vluchtelingenbureau ingesteld dat hen administratief ondersteunde bij de onderbrenging van vluchtelingen, hun overplaatsing, verlof of ontslag, het vervaardigen van kampvoorschriften en de bemoeienis met geestelijke verzorging en gezondheidszorg ¹⁰.

Het ontwikkelen van beleid met betrekking tot de zorg voor vluchtelingen en het beheer over de kampen was binnen de organisatorische structuur van Binnenlandse Zaken de verantwoordelijkheid van de afdeling Armwezen. Per 1 januari 1939 werd op deze afdeling het aparte bureau A/VI gevormd, dat deze taak vervulde. Het Vluchtelingenbureau en A/VI werden per

6 Inv.nr. 53.

7 Vreemdelingenreglement 1918 (Stbl. 521).

8 Inv.nr. 48.

9 Bijlage 1.

10 Archief van de afdeling Armwezen (1918 1947) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, inv.nr. 560.

10 augustus 1939 samengevoegd om een einde te maken aan de administratieve chaos die was ontstaan doordat zij langs elkaar heen werkten. Bureau A/VI was vanaf dat moment zowel belast met het beleid ten aanzien van de vluchtelingen als met de uitvoering hiervan.

Alle financiële en personele aangelegenheden met betrekking tot de vluchtelingen zorg vielen onder de verantwoordelijkheid van de afdeling Algemeen Secretariaat en Comptabiliteit (ASC) van het Ministerie van

Binnenlandse zaken ¹¹. Deze taak werd ook uitgevoerd door een apart bureau ASC/Vluchtelingen (ASC/VI). De chef van de afdeling ASC, L.L. Franx, trad op als beheerder van het fonds, dat diende ter financiering van alle kosten voor de vluchtelingen zorg.

De gelden voor dit fonds werden beschikbaar gesteld door particuliere comités die zich het lot van de vluchtelingen aantrokken. Alle kosten, inclusief bureau en personele kosten, werden door het Ministerie van Binnenlandse Zaken aanvankelijk uit dit fonds betaald, waarbij verantwoording werd afgelegd aan de comités ¹². Later ging het Rijk ook zelf bijdragen in de kosten.

De drie belangrijkste comités, die op grond van hun financiële inbreng ook een beleidsadviserende taak hadden, waren:

- a. Comité voor Bijzondere Joodsche belangen te Amsterdam, voorzitter
- b. A. Asscher en secretaris prof.dr. D. Cohen;
- c. Protestantsch Hulpcomité voor Uitgewekenen om Ras of Geloof te Amsterdam, voorzitter prof.mr. V.H. Rutgers en secretaris mr. J.C. Baak;
- d. Katholiek Comité voor Slachtoffers van Geloofsvervolging te Utrecht, voorzitter oud minister ir. M.C.E. Bongaerts en secretaris de heer H.J. Kuiper.

Het Comité voor Bijzondere Joodsche Belangen te Amsterdam ondersteunde in principe alle Joodse vluchtelingen. Degenen onder deze vluchtelingen die de Joodse godsdienst niet aanhingen, werden ondersteund door respectievelijk het protestantse en het katholieke comité, die daarnaast ook niet Joodse vluchtelingen ondersteunden.

Tijdens de vergadering van 8 februari 1939 van de Centrale Commissie voor het Vluchtelingenvraagstuk deelde de Minister van Binnenlandse Zaken mee, dat hij met zijn ambtgenoot van Justitie tot de conclusie was gekomen, dat de meest economische en doeltreffende wijze voor de onderbrenging van de vluchtelingen die in een centraal vluchtelingenkamp zou zijn, welke op betrekkelijk korte termijn al naar behoefte kon worden aangepast dan wel uitgebreid. Het voorstel een post op de begroting op te voeren voor een Centraal Vluchtelingenkamp, werd tijdens de vergadering van de Ministerraad van 13 februari 1939 in zijn geheel aangenomen ¹³. Door het Ministerie van Binnenlandse Zaken werd toen gezocht naar een geschikt terrein voor de bouw van het kamp. In eerste instantie werd gedacht aan de Veluwe, maar in verband met gerezen bezwaren werd daar vanaf gezien ¹⁴. De keuze viel toen op een terrein gelegen in de boswachterij Hooghalen nabij Westerbork. Op 26 juli 1939 werd een overeenkomst gesloten waarbij het terrein door Staatsbosbeheer aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken in bruikleen werd gegeven ¹⁵. De heer D.A. Syswerda, directeur van het krankzinnigengesticht Zon en Schild te Amersfoort, werd per 8 mei 1939 benoemd tot directeur van het in oprichting zijnde Centraal Vluchtelingenkamp. Hij kreeg de algehele leiding in handen ¹⁶. Met de bouw werd in augustus 1939 een aanvang gemaakt. Ongeveer twee maanden later was deze zover gevorderd, dat op 9 oktober 1939, vier dagen voor de officiële ingebruikname, de eerste

11 Bijlage 2.

12 Inv.nr. 9.

13 Inv.nr. 53.

14 Inv.nr. 81.

15 Inv.nr. 80.

16 Inv.nr. 91.

groep vluchtelingen, 22 in getal, in het kamp werden ondergebracht ¹⁷. Consequentie voor de voorlopige vluchtelingenkampen was, dat zij, naarmate de vluchtelingen meer en meer in het Centraal Vluchtelingenkamp werden ondergebracht, gesloten zouden worden.

Op vrijdag 13 oktober 1939 werd door de Minister van Binnenlandse Zaken de Commissie van Toezicht en Bijstand voor het Vluchtelingenkamp te Westerbork en de, met het kamp organisatorisch één geheel uitmakende, eventueel in te richten tehuizen voor kinderen en ouderen geïnstalleerd. Taak van de Commissie was gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen aan de Minister van Binnenlandse Zaken met betrekking tot de verzorging van vluchtelingen in het kamp ¹⁸. De commissie werd als volgt samengesteld: 2 vertegenwoordigers van het Joodse Comité, 1 vertegenwoordiger van het in oprichting zijnde Centraal Vluchtelingenkamp, 1 vertegenwoordiger van het Rooms-Katholiek Kindercomité, 1 vertegenwoordiger van het Rooms-Katholiek Comité, 1 vertegenwoordiger van het Protestantsch Comité, 2 vertegenwoordigers die werden aangewezen door de Minister van Binnenlandse Zaken en 1 vertegenwoordiger uit de gemeente van vestiging. Voorzitter werd mr. J. Cramer van de Centrale Vereniging voor de opbouw van Drenthe en secretaris jhr. mr. L.H.N.F.M. Bosch Ridder van Rosenthal, ambtenaar op de afdeling Armwezen ¹⁹.

In juli 1940 werd de vluchtelingenzorg, inclusief het beheer over het Centraal Vluchtelingenkamp, ondergebracht bij het Ministerie van Justitie ²⁰. Het bureau A/VI werd naar aanleiding hiervan opgeheven. Omdat de geldmiddelen nog niet waren uitgeput, bleef het bureau ASC/VI wel bestaan. Pas in oktober 1942, toen alle door particulieren bijeengebrachte gelden voor de vluchtelingenzorg waren aangewend, werd het bureau ASC/VI opgeheven. De Commissie van Toezicht en Bijstand hief zichzelf op in mei 1940, in verband met de bijzondere tijdsomstandigheden ²¹.

OVERZICHT VAN DE TAKEN VAN DE BUREAUS EN VAN DE COMMISSIE VAN TOEZICHT EN BIJSTAND VAN HET CENTRAAL VLUCHTELINGENKAMP TE WESTERBORK

- **Bureau ASC/VI**
- afhandeling van de financiële aangelegenheden;
- beheer van de bijeengebrachte gelden;
- personele aangelegenheden; zoals aanstelling, salariëring en ontslag.
- **Vluchtelingenbureau**
- onderbrenging van vluchtelingen in kampen;
- overplaatsing;
- verlof;
- ontslag;
- plaatsing van kinderen in gezinnen;
- gezondheidszorg;
- geestelijke verzorging;
- uitvaardiging van aanvullende voorschriften van orde in de kampen;
- verslag uitbrengen ten aanzien van de sterkte van de bevolking in kampen, de gemoedstoestand van de vluchtelingen, de handhaving van de orde en tucht in de kampen;
- besteding van de gelden.
- **Bureau A/VI**
- dagelijks beheer van de vluchtelingenkampen;
- opstellen van instructies voor het personeel in kampen;
- opstellen van voorschriften voor de vluchtelingen;

¹⁷ Inv.nr. 79.

¹⁸ Zie het Overzicht van de taken van de bureaus en van de Commissie van Toezicht en Bijstand van het Centraal Vluchtelingenkamp te Westerbork.

¹⁹ Inv.nr. 78.

²⁰ Cohen, D., Zwervend en dolend, 145.

²¹ Inv.nr. 138.

- sociaal werk;
- voorbereiding en bouw van het Centraal Vluchtelingenkamp.
- (na 10 augustus 1939 tevens de taken van het Vluchtelingenbureau)
- **Commissie van Toezicht en Bijstand van het Vluchtelingenkamp te Westerbork**
- gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen aan de Minister van Binnenlandse Zaken met betrekking tot de verzorging van vluchtelingen.

LIJST VAN VOORLOPIGE VLUCHTELINGENKAMPEN

1	Amerongen	Huize Onze Bliscap
2	Amsterdam	Burgerweeshuis Sint Luciënsteeg
3	Amsterdam	Lloyd Hotel, later Oostelijke Handelskade
4	Amsterdam	Nederlandsch Israëlitisch Jongensweeshuis
5	Amsterdam	Nederlandsch Israëlitisch Meisjesweeshuis
6	Amsterdam	Jeugdherberg Vondelhof
7	Amsterdam	Quarantaine inrichting Zeeburgerdijk
8	Arnhem	Koloniehuis Sonsbeek
9	Barneveld	Kamp de Biezen
10	Barneveld	Joods Tehuis de Schaffelaar
11	Bathmen	Jeugdherberg De Kleine Haar
12	Bergen aan Zee	Het Zeehuis (Koloniehuis van het Centraal Genootschap voor Kinderherstellings en Vacan-tiekolonies)
13	Bilthoven	Doopsgezind Broederschapshuis
14	Den Dolder	Vacantiehuis van het Centraal Israëlitisch Weeshuis
15	De Steeg	Rivierhuis (Koloniehuis van het Centraal Genootschap voor Kinderherstellings en Vacan-tiekolonies)
16	Dieren	Rust en herstellingsoord Acaciahof
17	Dieren	Rust en vacantieoord Johanneshof
18	Doetinchem	Joodsch Tehuis
19	Drachten	De Kleine Hemme
20	Driebergen	Huize Kraaybeek en Ons Boschhuis
21	Eersel	Roomsche Katholieke Vacantiekolonie
22	Eindhoven	Het Dommelhuis
23	Elspeet	Doopsgezind Broederschapshuis
24	Gouda	Het Vereenigd Wees en Aelmoeseniershuis
25	's Gravenhage	Centraal Israëlitisch Weeshuis en Doorgangshuis
26	's Gravenhage	Joodsch Vluchtelingenkamp, later Huize ten Vijver
27	's Gravenhage	School Copernicusstraat 159
28	Haarlem	Quakershuis
29	Hellevoetsluis	Vesting Hellevoetsluis
30	Hoek van Holland	Rotterdamsch Vacantiekamp, later in de voor-malige Export

		slachterijen
31	Hoogeveen	Noorderhuis (Koloniehuis van het Centraal Genootschap voor Kinderherstellings en Vacan-tiekolonies)
32	Hoorn	Voormalige Rijkswerkinrichting
33	Leiden	Israëlitisch Weeshuis
34	Leur	Israëlitische Gezondheidskolonie Liesbosch
35	Loosdrecht	Het Paviljoen
36	Loosduinen	Huize Ockenburg
37	Losser	K.L. Smits Oord
38	Mijnsheerenland	Hof van Moerkerken
39	Nieuwesluis	Joodsch Werkdorp Wieringen
40	Norg	Interneeringskamp Veenhuizen
41	Nunspeet	Vluchtelingenkamp Mosterdveen
42	Reuver	Roomsche Katholieke Kweekschool van het Heilige Hart
43	Rijswijk	Huize Cromvliet
44	Rijswijk	Huize Overvoorde
45	Rotterdam	Achterklooster
46	Rotterdam	Centraal Israëlitisch Weeshuis
47	Rotterdam	Tehuis voor Jeugdigen
48	Rotterdam	Koninginnehoofd (Emigrantenhôtel van de Hol-land Amerikalijn)
49	Rotterdam	Quarantaine Station Beneden Heyplaat Rotterdam-West
50	Schiermonnikoog	Elim (Koloniehuis van de Vereeniging tot Stichting en Exploitatie van Christelijke Vacantie-koloniehuizen)
51	Schoorl	Doopsgezind Broederschapshuis
52	Slagharen	Pensioonaat Sint Antonius (van de Zusters van het Arme Kind Jezus)
53	Sluis	Protestantsch en Roomsche Katholiek Vluchtelingenoord
54	Soesterberg	Bondshuis van de Nederlandschen Protestanten-Bond
55	Steenwijk	Doopsgezind Broederschapshuis Fredesheim
56	Ter Heide	Israëlitische Gezondheidskolonie
57	Utrecht	Israëlitisch Weeshuis
58	Vlaardingen	Hervormd Weeshuis
59	Wijk aan Zee	Emma Kinderhuis (Koloniehuis van het Centraal Genootschap voor Kinderherstellings en Vacan-tiekolonies)
Centraal vluchtelingenkamp:		
60	Westerbork	Centraal Vluchtelingenkamp Westerbork

LIJST VAN ARBEIDSCONTRACTANTEN EN RESERVE-OFFICIEREN

I. Alten	8-1-40 - 1-8-40	Vluchtelingenregistratie
Mr. E.V. Belinfante	19-1-39 - 30-11-39	Vluchtelingenbureau en bureau A/VI
Bergman	vanaf 8-39	Leider van het vluchtelingenkamp Quarantaine-inrichting Zeeburgerdijk te Amsterdam
-	vanaf 19-12-39	Tijdelijk leider van het vluchtelingenkamp Lloyd-Hotel, later Oostelijke-Handelskade, te Amsterdam
G.A.J. Boogh	12-6-39 - 1-8-40	Vluchtelingenbureau en bureau A/VI
Jhr.mr. L.H.N.F.M. Bosch Ridder van Rosenthal		Commissaris bij de afdeling Armwezen, en secretaris van de Commissie voor Toezicht en Bijstand van het Centraal Vluchtelingenkamp te Westerbork
W.O.J. Böttger	23-12-38 - 1-8-39	Leider van het vluchtelingenkamp Vesting Hellevoetsluis
M. Broere	11-5-39 - (1-7-40)	Bureau ASC/VI
W.H. Buchert	8-12-38 - 19-6-39	Vluchtelingenbureau
C.R. Cohen	19-1-39 - 1-8-40	Bureau A/VI
H.J.A.M. Daams	25-1-39 - 1-8-40	Vluchtelingenbureau en bureau A/VI
J.R. Dijksterhuis	28-11-38 - 27-12-38	Toegevoegd aan de leider van het vluchtelingenkamp Quarantaine-inrichting Zeeburgerdijk te Amsterdam
-	28-12-38 - 16-4-39	Toegevoegd aan de leider van het vluchtelingenkamp Vesting Hellevoetsluis
-	17-4-39 - 25-8-39	Leider van het vluchtelingenkamp Mosterdveen te Nunspeet
Dr. A.C. Groeneveldt	19-1-39 - 1-8-40	Vluchtelingenbureau en bureau A/VI
J.L. van Heck	18-9-39 - 30-11-39	Leider van het vluchtelingenkamp Quarantaine-Station Beneden-Heyplaat te Rotterdam
Hootegem	vanaf 8-39	Leider van het vluchtelingenkamp te Sluis
M. Houbolt	25-11-38 - 25-8-39	Leider van het vluchtelingenkamp Quarantaine-inrichting Zeeburgerdijk te Amsterdam
J.F.J. Janssen	2-12-38 - 3-1-39	Leider van het vluchtelingenkamp Rotterdamsch Vacantiekamp te Hoek van Holland
E.J. de Jong-Saakes	15-7-39 - 1-8-40	Vluchtelingenbureau en bureau A/VI
E.A. Jonker	1-4-39 - 8-7-39	Vluchtelingenbureau
C.J. Kloote	8-5-39 - 30-11-39	Bureau ASC/VI
M.G. Lommertzen	27-1-40 - 1-8-40	Bevolkingsinspectie
J. Lugt	11-9-39 - 20-12-39	Leider van het vluchtelingenkamp Quarantaine-inrichting Zeeburgerdijk te Amsterdam
N. van Minnen	10-7-39 - 1-8-40	Vluchtelingenbureau en bureau A/VI

J. Mutters	28-11-38 - 15-1-39	Leider van het Joodsch vluchtelingenkamp te 's-Gravenhage, later Huize ten Vijver
-	16-1-39 - 20-2-39	Leider van het vluchtelingenkamp Koninginnehoofd (Holland-Amerika Lijn) te Rotterdam
P. van Outeren		Leider van het interneringskamp Veenhuizen te Norg
-		Toegevoegd aan de leider van het vluchtelingenkamp Vesting Hellevoetsluis
-	15-12-38 - 1-8-39	Leider (?) van het vluchtelingenkamp Lloyd-Hotel, later Oostelijke Handelskade te Amsterdam
D.L. Pattist	25-1-39 - (24-8-39)	Vluchtelingenbureau
-	(25-8-39) - 1-8-40	Onderdirecteur van het Centraal Vluchtelingenkamp te Westerbork
S.W. Praag	(1939)	Vluchtelingenbureau (Medisch adviseur)
M.J. Recourt	2-9-39 - 1-1-40	Registratie Joodse vluchtelingen
A.A. Schaberg	25-11-38 - 4-1-39	Gedetacheerd bij het Kinder-Comité te Amsterdam
-	5-1-39 - 25-8-39	Leider van het vluchtelingenkamp Quarantaine-Station Beneden-Heyplaat te Rotterdam
J. Schol	3-1-39 - 14-8-39	Leider van het vluchtelingenkamp Rotterdamsch Vacantiekamp te Hoek van Holland
H. Sieperda	(12-38) - 1-9-39	Regeringsgemachtigde voor de onderbrenging van Joodse vluchtelingen
J.N.B. Simonis	22-12-38 - 2-8-39	Leider van het vluchtelingenkamp Roomsche Katholieke Kweekschool van het Heilige Hart te Reuver
Mr. B.G.A. Smeets	(12-38 - 9-39)	Regeringsgemachtigde voor de onderbrenging van Joodse vluchtelingen
C.J.U. Somers	20-4-39 - 20-7-39	Leider van het vluchtelingenkamp te Sluis
D.A. Syswerda	8-5-39 - (17-7-40)	Directeur van het Centraal Vluchtelingenkamp te Westerbork
J. Westerhoud	25-9-39 - 1-8-40	Leider van het vluchtelingenkamp Koninginnehoofd (Emigrantenhôtel van de Holland-Amerikalijn) te Rotterdam

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Elk bureau, de Commissie van Toezicht en Bijstand en de verschillende kampen vormden eigen archief.

In het archief van het bureau ASC/VI werden de stukken die betrekking hadden op eenzelfde zaak bijeengebracht tot een dossier. De stukken werden afzonderlijk onder een eigen nummer in de agenda ingeschreven in volgorde van ontvangst of verzending. Het verband dat bestond tussen de stukken werd in de agenda aangegeven door middel van een verwijzing naar het voorafgaande en

het eerstvolgende stuk. De agenda's werden, op het eerste exemplaar na (november 1938 december 1939), per jaar doorlopend genummerd. De nummers 933, 934 en 935 in de agenda van 1939 zijn per abuis verkeerd geagendeerd en horen thuis in de agenda van 1940²².

Uit de agenda's en de toekenning van nummers valt af te leiden dat het Vluchtelingenbureau en bureau A/VL aanvankelijk eigen archief vormden. Na de integratie van beide bureaus werden ook de archieven tot één geheel vermengd. De stukken die betrekking hadden op eenzelfde zaak werden in het archief van A/VI bijeengebracht tot een dossier. De stukken werden afzonderlijk onder een eigen nummer ingeschreven in volgorde van ontvangst of verzending. Het verband dat bestond tussen de stukken werd in de agenda aangegeven door middel van een verwijzing naar het voorafgaande en/of het eerstvolgende stuk. Deze agenda's zijn te verdelen in twee soorten, te weten:

- a. de algemene agenda welke doorlopend is genummerd van 1001 tot 2000 en de periode januari 1939 tot en met mei 1940 beslaat, waarin stukken betreffende algemene, niet op individuele personen betrekking hebbende vluchtelingenaangelegenheden werden geregistreerd;
- b. de vluchtelingenagenda's. Ook deze agenda's zijn doorlopend genummerd, doch hier zijn vermoedelijk nummers vrijgelaten voor de algemene agenda. De eerste agenda bevat de nummers 1 tot en met 1000. Na nummer 1000 werd de agendering verlegd naar nummer 5000. In deze agenda's werden individuele aangelegenheden betreffende vluchtelingen zoals opname, overplaatsing, verlof, ontslag en dergelijke ingeschreven.

Naast de agenda's werden ook klappers bijgehouden.

Het archief van de Commissie van Toezicht en Bijstand voor het Centraal Vluchtelingenkamp te Westerbork werd gevormd en beheerd door de secretaris, jhr.mr. L.H.N.F.M. Bosch Ridder van Rosenthal.

Vluchtelingenkampen die rechtstreeks onder het Ministerie van Binnenlandse Zaken vielen, vormden eigen archieven. Deze werden na de opheffing van deze kampen waarschijnlijk bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken ondergebracht. Aangetroffen werden de archieven van de kampen Lloyd Hotel, later Oostelijke Handelskade te Amsterdam, Quarantaine Station Beneden Heyplaat te Rotterdam en Koninginnehoofd te Rotterdam.

Na de registratieperiode werden al deze archieven samengebracht bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken. De indruk bestaat dat op een gegeven moment alle stukken betreffende Joodse en andere vluchtelingen op één hoop zijn geveegd en herordend volgens het pertinentie beginsel, zodat vermenging van verschillende archieven heeft plaatsgevonden. Ook stukken uit andere archieven zijn bij de vermenging in deze verzameling gebracht.

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Overbrenging van een overheidsarchief

Inhoud en structuur van het archief

INHOUD

Aangezien het Vluchtelingenbureau en het bureau A/VI zeer eng met elkaar waren verbonden en de taken en het personeel van het Vluchtelingenbureau in augustus 1939 zijn overgegaan naar het bureau A/VI, wat al in de registratiefase heeft geleid tot een vermenging van beide archieven, is besloten om deze twee archieven als één geheel te bewerken. Stukken van het Vluchtelingenbureau moet men dus zoeken in het archief van het bureau A/VI.

Achter in de inventaris is tenslotte een afdeling "Documentatie" geplaatst. Deze afdeling bevat stukken die in het archief zijn aangetroffen, maar geen archiefstukken zijn in de zin van definitie één uit het Lexicon van Nederlandse archief termen. Voor een beter begrip van de archiefstukken kunnen deze documenten van belang zijn.

SELECTIE EN Vernietiging

Op last van de beheerder is er wegens het historische belang van de archieven niet uit vernietigd. Alleen blanco en dubbele stukken zijn verwijderd.

Verantwoording van de bewerking

De bewerking van de archieven vond plaats in het kader van de opleiding Voortgezette Vorming Archiefbeheer 1985 1986.

Gekozen is voor opname van de archieven in één inventaris, vanwege hun onderlinge samenhang.

Bij de indeling van ASC/VI en van A/VI werd uitgegaan van de hoofdindeling in "Stukken van algemene aard" en "Stukken betreffende bijzondere onderwerpen", waarbij in de eerste afdeling de stukken werden geplaatst die niet naar inhoud beschreven konden worden.

De afdeling "Stukken betreffende bijzondere onderwerpen" werd in de inventaris van het archief van ASC/VI conform het takenpakket onderverdeeld in "Financiële aangelegenheden" en "Personele aangelegenheden" en in de inventaris van het archief van A/VI in de rubrieken "Organisatie", "Personeel" en "Taakuitvoering".

De rubriek "Taakuitvoering" is op grond van het takenpakket onderver

deeld in "Algemeen", "Centrale Commissie voor het vluchtelingenvraagstuk", "Comités", "Vluchtelingenkampen" en "Vluchtelingen". Beschrijvingen die een algemeen karakter dragen en die niet bij één van de rubrieken thuishoren, zijn ondergebracht bij de rubriek "Algemeen". Het onderscheid tussen de rubrieken "Vluchtelingenkampen" en "Vluchtelingen" is, dat bij de ene rubriek de kampen, bij de andere de mensen het onderwerp van bemoeienis zijn. Indien beide aspecten in de stukken voorkwamen werd het bestanddeel aan één van de rubrieken toebedeeld en werd een verwijzing in de andere geplaatst. Deze wijze van toedelen en verwijzen werd ook bij andere rubrieken toegepast. In de rubriek "Vluchtelingen" is onderscheid gemaakt tussen niet individuele en individuele gevallen. Bij de eerste gaat het om groepen of categorieën vluchtelingen, bij de laatste om specifieke personen of gezinnen. De stukken betreffende individuele vluchtelingen zijn alfabetisch geordend. Oorspronkelijk was een deel van de individuele gevallen geordend volgens agendanummer van het Vluchtelingenbureau. Deze nummers waren niet terug te vinden in één van de toegangen. Ook was een deel geordend op agenda nummers welke wel terug te vinden waren in de vluchtelingenagenda's. Tenslotte zijn veel

stukken betreffende individuele gevallen aangetroffen in diverse andere bestanddelen. Voor een goede toegankelijkheid is besloten deze individuele gevallen alfabetisch te ordenen op familienaam ²³. De stukken waarin meerdere namen voorkomen zijn chronologisch geordend ²⁴.

Alle bestanddelen zijn in archiefdozen verpakt met uitzondering van de inventarisnummers 39 41 en 130. Deze kaartsystemen zijn omwille van de hanteerbaarheid in hun oorspronkelijke verpakking gelaten, te weten 3 doosjes en 1 kistje (zijn later omgepakt, inv.nr. 130 is verdeeld over twee eenheden, DjK februari 2018)

De omvang van de archieven bedroeg voor de bewerking 8,5 meter. Hiervan werden 1,6 meter blanco's en dubbelen verwijderd en 0,5 meter afgescheiden omdat zij niet tot de archieven behoorden. Na de bewerking bleef 6,4 meter over, waarvan 0,8 meter toegangen.

ORDENING VAN HET ARCHIEF

De aangetroffen ordening, volgens het pertinentiebeginsel, is verlaten vanwege de strijdigheid met het bestemmingsbeginsel. Stukken die niet tot de archieven betreffende de zorg voor vluchtelingen behoorden, werden afgescheiden en teruggebracht naar de respectieve archieven van herkomst. Onder andere waren dit stukken van de afdelingen "Algemeen Secretariaat en Comptabiliteit", "Binnenlands Bestuur" en van de "Centrale Dienst voor Sibbekunde", allen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Uit de overige stukken zijn de archieven van de bureaus van Binnenlandse Zaken, van de Commissie van Toezicht en Bijstand en van drie vluchtelingenkampen gereconstrueerd. Voor de overgebleven stukken is het bestemmingsbeginsel niet geheel consequent toegepast.

Bij de andere archieven is de orde, zoals die is aangetroffen, gehandhaafd.

In principe liggen de stukken in een omslag chronologisch. In een aantal gevallen is daarvan afgeweken en gekozen voor een andere, bij die omslag passende, volgorde. Een N.B. bij de beschrijving geeft dat aan. Zo liggen bijvoorbeeld de stukken betreffende de beoordeling van de maandelijkse aanvraag om decharge door vluchtelingenkampen niet chronologisch, maar alfabetisch op plaatsnaam ²⁵. In die gevallen worden de stukken binnen een inventarisnummer door witte omslagen bijeen gehouden.

23 Inv.nrs. 109 125.

24 Inv.nrs. 126 128.

25 Inv.nrs. 14 15.

Verwant materiaal**BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN**

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

VERWANTE ARCHIEVEN

Ministerie van Binnenlandse Zaken, Afdeling Armwezen. Zie toegang:2.04.55

OVERZICHT VAN GERAADPLEEGDE BRONNEN**PUBLICATIES**

Cohen, D. *Zwervend en dolend*. Haarlem: 1955. Hoeksema, mr. J.A. *Tussen vrees en vervolging*. Assen: Van Gorcum, 1982. Houwaart, D. *Westerbork. Het begon in 1933*. Den Haag: Omniboek, 1983. Jong, dr. L. de. *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog*, deel 1. Den Haag: Martinus Nijhoff, 1969. *Keesings historisch archief, 1938-1941*. Presser, dr. J. *Ondergang. De vervolging en verdelging van het Nederlandse jodendom*. Den Haag: Staatsuitgeverij, 1965.

ARCHIEVEN

Archief van de afdeling Algemeen Secretariaat en Comptabiliteit van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, 1914-1949. Nationaal Archief 2.04.50.

Archief van de afdeling Armwezen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, 1918-1947. Nationaal Archief 2.04.55.

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

I ARCHIEF VAN HET BUREAU ALGEMEEN SECRETARIAAT EN COMPTABILITEIT / VLUCHTELINGEN 1938 -1942

STUKKEN VAN ALGEMENE AARD

1-4	Agenda's. 1938-1942.		2 omslagen en 2 pakken
	1	1938-1939, nrs 1-935, 1 pak	
	2	1940, 1 pak	
	3	1941	
	4	1942	

STUKKEN BETREFFENDE BIJZONDERE ONDERWERPEN

1. FINANCIËLE AANGELEGENHEDEN

1.1 ALGEMEEN

Zie ook inventarisnummer 96.

5	Manuaalkaarten van uitgaven, 1938-1940.		1 kaart- systeem
6	Stukken betreffende aanvaarding van een gift van de ingezetenen van Emmastad op Curacao, ten behoeve van het vluchtelingenwerk, 1939.		4 stukken
7	Stukken betreffende beoordeling van de declaratie van de landsadvocaat voor het opstellen van een concept- garantieverklaring tussen de Staat en het Comité voor Bijzondere Joodsche Belangen te Amsterdam, 1939.		1 omslag
8	Stukken betreffende de betaling van onderhoudskosten voor vluchtelingen door personen die zich voor dit doel garant hebben gesteld, 1939-1940.		1 omslag

1.2 COMITÉS

9	Stukken betreffende verrekening van kosten voor verzorging en huisvesting van vluchtelingen met het Comité voor Bijzondere Joodsche Belangen te Amsterdam, het Protestantisch Hulpcomité voor uitgewekenen om ras of geloof te Amsterdam en met het Katholiek Comité voor vluchtelingen te Utrecht, 1938-1940.		1 pak
10	Stukken betreffende verrekening van de kosten voor verzorging en huisvesting van vluchtelingen met het Neutraal Comité Rotterdam tot hulp aan buitenlandsche kinderen, 1939-1940.		1 omslag

- 11** Stukken betreffende afwijzing van het verzoek van het Comité voor Joodsche vluchtelingen te Deventer om vergoeding van de kosten van onderbrenging van Joodse kinderen in de jeugdherberg de Kleine Haar te Deventer, 1939-1940. 1 omslag
- 12** Stukken betreffende behandeling van verzoeken van de Stichting Het Dommelhuis te Eindhoven om verhoging van het budget voor de verzorging van Joodse kinderen, 1939-1940. 1 omslag

1.3 VLUCHTELINGENKAMPEN

1.3.1 Voorlopige vluchtelingenkampen

- 13** Stukken betreffende totstandkoming van instructies voor de inrichting van de administratie en het afleggen van financiële verantwoording, 1938-1939. 1 omslag
- 14-15** Stukken betreffende de beoordeling van de maandelijkse aanvragen om decharge. 1938-1940. 2 pakken
Alfabetisch geordend op plaatsnaam.
- 14** Amsterdam - Nunspeet
- 15** Reuver - Veenhuizen
- 16** Rekeningen, 1938-1940. 1 omslag
Alfabetisch geordend op plaatsnaam.
- 17** Stukken betreffende regeling van de betaling aan het Ministerie van Defensie voor het beschikbaarstellen van nachtlegergoederen, 1938-1940. 1 omslag
- 18** Rapporten van boekonderzoeken en processen-verbaal van kasopname en -overname, 1939-1940. 1 pak
Alfabetisch geordend op plaatsnaam.
- 19** Stukken betreffende betaling door het Ministerie van Justitie van de verblijfskosten van deserteurs, ongewenste vreemdelingen en politieke vluchtelingen in het kamp te Hoek van Holland, 1939-1940. 1 omslag
- 20** Stukken betreffende financiële afwikkeling van levering, verzekering, verkoop en reparatie van goederen en het verrichten van werkzaamheden, 1939-1940. 1 omslag
- 21** Stukken betreffende regeling van de ontruiming van de Quarantaine-Inrichting Beneden-Heyplaat te Rotterdam, 1939-1940. 1 omslag

1.3.2 Centraal Vluchtelingenkamp

- 22** Stukken betreffende beoordeling van de maandelijkse aanvragen om decharge,

	1939-1940.	1 omslag
23	Stukken betreffende totstandkoming van de begroting voor het dienstjaar 1940, 1939-1940.	1 omslag
24	Stukken betreffende organisatie van de administratie, 1939-1940.	1 omslag
25	Stukken betreffende financiële afwikkeling van de bouw en inrichting, 1939-1942.	1 omslag
26	Rekening over de periode oktober 1939 - augustus 1940, 1940.	1 stuk
27	Stukken betreffende mededeling aan de secretaris- generaal van het Ministerie van Justitie, dat Binnenlandse Zaken geen aankopen meer voor het Centraal Vluchtelingenkamp te Westerbork wenst te financieren, aangezien Justitie de taak ten aanzien van de vluchtelingen zorg heeft overgenomen, 1941-1942.	1 omslag
2. PERSONELE AANGELEGENHEDEN		
28	Stukken betreffende aanstelling, salariëring en ontslag van arbeidscontractanten, werkzaam ten behoeve van het vluchtelingenwerk, 1938-1940.	1 pak
29	Stukken betreffende behandeling van declaraties van D. Syswerda, directeur van het Centraal Vluchtelingenkamp, 1939-1941.	1 omslag
30	Stukken betreffende opgaven over de periode 1938-1940 aan de Raad van Arbeid te 's-Gravenhage van de lonen van het personeel, werkzaam in vluchtelingenkampen voor legale Joodse vluchtelingen, 1940-1941.	1 omslag

II ARCHIEF VAN HET BUREAU ARMWEZEN /VLUCHTELINGEN (1938) 1939 -1940

STUKKEN VAN ALGEMENE AARD

- 31** Algemene agenda.
1939-1940. 1 deel
- 32-37** Vluchtelingenagenda's,
1939-1940. 6 delen
Zie bladzijde 12.
- 32** 2 januari - 24 april 1939
- 33** 24 april - 14 augustus 1939
- 34** 14 augustus - 27 oktober 1939
- 35** 28 oktober - 28 december 1939
- 36** 28 december 1939 - 13 maart 1940
- 37** 13 maart - 5 juli 1940
- 38** Klapper op de agenda's, bijgehouden tot 28 februari,
1939. 1 deel
- 39-41** Klapper op de agenda's,
1939-1940. 1 kaart- systeem in 3 dozen
- 39** A-G
- 40** H-P
- 41** R-Z

STUKKEN BETREFFENDE BIJZONDERE ONDERWERPEN

1. ORGANISATIE

- 42** Brief van de afdeling Armwezen aan de Regeeringsgemachtigden voor de
Vluchtelingen met enkele richtlijnen voor de uitoefening van hun taak, afschrift,
1938. 1 stuk
- 43** Memorie van de heer G.A.J. Boogh, houdende een samenvatting van de op het
departement te verrichten werkzaamheden ten behoeve van de vluchtelingen, met
bijlage,
1939. 2 stukken
- 44** Interne nota aan de minister met het verzoek om uitgaande bescheiden in het
vervolg te mogen ondertekenen met "Hoofd Vluchtelingenbureau" in plaats van
met de "Regeeringsgemachtigden voor de Vluchtelingen",
1939. 1 stuk

2. PERSONEEL

- 45** Stukken betreffende de indiensttreding van de heer P. Dregmans bij het secretariaat
van het Vluchtelingenbureau,
1939. 3 stukken
- 46** Stukken betreffende toekenning van een koninklijke onderscheiding aan H.
Sieperda en B.G.A. Smeets, Regeeringsgemachtigden voor de Vluchtelingen in
verband met de beeindiging van hun werkzaamheden,

1939. 1 omslag

- 47** Stukken betreffende ontslag van arbeidscontractanten in verband met de
beeindiging van de regeringsbemoeiingen met het vluchtelingenwerk,
1940. 1 omslag

3. TAAKUITVOERING

3.1 ALGEMEEN

- 48** Nota's en rapporten betreffende het vluchtelingenvraagstuk,
1938-1940. 1 omslag

- 49** Stukken betreffende totstandkoming en uitvoering van regelingen met betrekking
tot de bevolkingsregistratie,
1938-1940. 1 omslag

- 50** Stukken betreffende behandeling van voorstellen van het Genootschap der
Vrienden (Quakers) te Amsterdam en van M.C. Slotemaker de Bruine te Berlijn ten
aanzien van de vluchtelingenverzorging in het algemeen,
1939. 1 omslag

- 51** Stukken betreffende totstandkoming van een geregelde interdepartementale
samenwerking ten aanzien van verschillende vluchtelingenvraagstukken,
1940. 1 omslag

3.2 CENTRALE COMMISSIE VOOR HET VLUCHTELINGENVRAAGSTUK

- 52** Stukken betreffende samenstelling,
1939. 1 omslag

- 53** Notulen over de periode januari - april, afschriften met bijlagen,
1939. 1 omslag

3.3 COMITÉS

- 54-58** Stukken betreffende organisatie en werkzaamheden van comités,
1938-1940. 5 omslagen

54 Comité voor Bijzondere Joodsche Belangen te Amsterdam
55 Protestansche Hulpcomité voor Uitgewekenen om Ras of Geloof te
Amsterdam

56 Katholiek Comité voor Slachtoffers van Geloofsvervolging te Utrecht
57 Kinder-Comité en het Centraal steunfonds voor uitgewekenen
kinderen te Amsterdam

58 Overige comités

3.4 VLUCHTELINGENKAMPEN

3.4.1 ALGEMEEN

Zie ook inventarisnummers 97-99, 103-104 en 106-108.

- 59** Stukken betreffende regelingen voor bezoek van de pers,
1938-1939. 1 omslag

- 60** Stukken houdende overzichten van vluchtelingenverblijven en van het aantal verpleegdagen, 1938-1939. 1 omslag
- 61** Stukken betreffende behandeling van sollicitaties naar een functie bij een van de vluchtelingenkampen, 1938-1939. 1 pak
- 62** Stukken betreffende behandeling van een perspublicatie in het dagblad Het Volk over de toestanden in vluchtelingenkampen, 1939. 1 omslag
Zie ook inventarisnummer 101.
- 63** Stukken betreffende controle door de Radio-Omroep Controle-Commissie op de lezing van G.E. van Praag getiteld, "Das jüdische Element in der westeuropäischen Literatur", 1939. 1 omslag
- 64** Staten houdende de overzichten van de bevolking in vluchtelingenkampen op 6 mei 1939 en over de periode april - juli 1940, 1939-1940. 1 omslag

3.4.2 VOORLOPIGE VLUCHTELINGENKAMPEN

3.4.2.1 Algemeen

- 65** Verslagen en overzichten van de toestand van de vluchtelingenkampen, opgemaakt door de regeringsgemachtigden, 1938-1939. 1 omslag
- 66** Weekrapporten en sterktestaten van kampbewoners, 1938-1940. 1 pak
Alfabetisch geordend op plaatsnaam.

3.4.2.2 Organisatie

- 67** Stukken betreffende inrichting van quarantaineverblijven voor Joodse kinderen in 's-Gravenhage, 1938. 3 stukken
- 68** Beschikkingen, waarbij de Minister van Binnenlandse Zaken en van Justitie gezamenlijk de vluchtelingenkampen aanwijzen, minuten en afschriften, 1938-1939. 4 stukken
- 69** Stukken betreffende beoordeling van geschiktheid van de aangeboden onderkomens ten behoeve van de huisvesting van vluchtelingen, 1938-1940. 1 pak
- 70-71** Stukken betreffende organisatie en taakuitvoering in diverse vluchtelingenkampen. 1938-1940. 2 pakken
Alfabetisch geordend op plaatsnaam.
- 70** Amsterdam - Nunspeet
- 71** Reuver - Wijk aan Zee

- 72** Stukken betreffende regeling beschikbaarstelling nachtlegergoederen, 1939. 1 omslag
- 73** Stukken betreffende beantwoording van vragen van de Commissie van Bijstand voor de Vluchtelingenkampen te Rotterdam en omstreken ten aanzien van haar bevoegdheden, 1939. 1 omslag

3.4.2.3 Personeel

- 74** Stukken betreffende totstandkoming van instructies van de Ministeries van Justitie en van Binnenlandse Zaken voor de leiders van de vluchtelingenkampen, 1938-1939. 1 omslag
- 75** Stukken betreffende behandeling van aanstelling, mobilisatievrijstelling en ontslag voor reserve-officieren werkzaam in vluchtelingenkampen, 1938-1939. 1 omslag
- 76** Stukken betreffende personele aangelegenheden in de afzonderlijke vluchtelingenkampen, 1938-1940. 1 pak
Alfabetisch geordend op plaatsnaam.
- 77** Stukken betreffende ziekteverzekering, 1939. 1 omslag

3.4.3 CENTRAAL VLUCHTELINGENKAMP

3.4.3.1 Algemeen

- 78** Stukken betreffende instelling, werkzaamheden en ontbinding van de Commissie van Toezicht en Bijstand voor het Centraal Vluchtelingenkamp, 1939-1940. 1 omslag
Zie ook inventarisnummer 138.
- 79** Maandverslagen over de periode oktober 1939 - april 1940, 1939-1940. 1 omslag
- 80** Verslag van het eerste boekjaar vanaf de oprichting, tot en met 31 december 1940, met bijlage, 1941. 2 stukken

3.4.3.2 Organisatie

Zie ook inventarisnummer 93 en 105.

- 81** Stukken betreffende de oprichting, 1939. 1 omslag
- 82-83** Stukken betreffende bouw en inrichting, 1939-1940. 2 pakken
- 82** Correspondentie
- 83** Bouwtekeningen

- 84** Stukken betreffende verlening van toestemming aan de heer H. Dentz om als particulier persoon de verzorging van de kleding van de vluchtelingen en de stoffering en meubilering van het kamp op zich te nemen, 1939-1940. 1 omslag
- 85** Stukken betreffende totstandkoming en uitvoering van regelingen met betrekking tot het bevolken van het kamp, 1939-1940. 1 omslag
Zie ook inventarisnummer 108.
- 86** Stukken betreffende behandeling van het rapport van Medisch-Adviseur, generaal S.W. Praag inzake de toestand van de barakken, 1939-1940. 1 omslag
- 87** Stukken betreffende inwilliging van het verzoek van de Commissie van Toezicht en Bijstand om, bij wijze van proef, spreekuur te houden in het kamp, 1939-1940. 4 stukken
- 88** Stukken betreffende verlening van toestemming aan de directeur van het kamp om de organisatie van de ontwikkeling en ontspanning in het vluchtelingenkamp ter hand te nemen, in samenwerking met de Commissie van Toezicht en Bijstand, 1939-1940. 1 omslag
- 89** Stukken betreffende totstandkoming en uitvoering van de evacuatieregeling ingeval van een vijandelijke inval, 1940. 1 omslag

3.4.3.3 Personeel

- 90** Stukken betreffende het onderzoek naar de gedragingen van professor C. Bondy in verband met een eventuele aanstelling als paedagoog bij het kamp, 1939-1940. 1 omslag
- 91** Stukken betreffende aanstelling en functioneren van directeur D.A. Syswerda, 1939-1940. 1 omslag
Zie ook inventarisnummer 93.
- 92** Stukken betreffende aanstelling, ontslag, salariëring en inwoning van personeel, met uitzondering van de directeur, 1939-1940. 1 omslag
- 93** Stukken betreffende totstandkoming van de instructies voor het personeel en betreffende de concept-huisorders voor de vluchtelingen, 1939-1940. 1 omslag
Zie ook inventarisnummer 91.

3.5 VLUCHTELINGEN

3.5.1 NIET-INDIVIDUELE GEVALLEN

- 94** Stukken betreffende behandeling van illegaal binnengekomen vluchtelingen, 1938. 1 omslag

-
- 95** Stukken betreffende totstandkoming van regelingen ten aanzien van de huisvesting en opleiding van kinderen bestemd voor emigratie naar Palestina (Alyahkinderen), 1938-1939. 1 omslag
- 96** Stukken betreffende aanvaarding van schenkingen van de Portugeesch-Israëlietische Gemeente te Amsterdam, ten behoeve van de hulpverlening aan Joodse vluchtelingen, 1938-1939. 1 omslag
- 97** Stukken betreffende geneeskundige verzorging in kampen, 1938-1940. 1 omslag
- 98** Stukken betreffende behandeling van het onderwijsvraagstuk ten behoeve van vluchtelingen in of buiten de vluchtelingenkampen, 1938-1940. 1 omslag
- 99** Stukken betreffende totstandkoming en uitvoering van regelingen met betrekking tot de geestelijke verzorging van Joodse vluchtelingen, 1938-1940. 1 omslag
- 100** Stukken betreffende behandeling van het emigratievraagstuk, 1938-1940. 1 omslag
- 101** Stukken betreffende beantwoording van vragen van het lid van de Tweede Kamer L.L.H. de Visser met betrekking tot het vertrek van het stoomschip Dora, met aan boord een aantal vluchtelingen, 1939. 1 omslag
Zie ook inventarisnummer 62.
- 102** Stukken betreffende bepaling van een standpunt met betrekking tot ontslag uit internering van politieke vluchtelingen, 1939. 1 omslag
- 103** Stukken betreffende totstandkoming van regelingen inzake verstrekking van goedkope levensmiddelen aan vluchtelingenkampen, 1939. 1 omslag
- 104** Stukken betreffende toepassing van censuur op de brieven van vluchtelingen in kampen en betreffende het verlenen van verlof aan hen, 1939. 1 omslag
- 105** Stukken betreffende verlening van verlof aan de bewoners van het Centraal Vluchtelingenkamp te Westerbork, 1939-1940. 1 omslag
- 106** Stukken betreffende toekenning van zakgeld en beloning aan geïnterneerden in vluchtelingenkampen, 1939-1940. 1 omslag
- 107** Stukken betreffende totstandkoming van een regeling met betrekking tot de onderbrenging van de zogenaamde gemengd gehuwden (Joods en niet-Joods) in vluchtelingenkampen, 1939-1940. 1 omslag

- 108** Stukken betreffende totstandkoming en uitvoering van regelingen met betrekking tot de huisvesting van kinderen in gezinnen of in vluchtelingenkampen, 1939-1940. 1 pak
Zie ook inventarisnummer 85.

3.5.2 INDIVIDUELE GEVALLEN

- 109-125** Stukken betreffende vluchtelingen, waarbij één familienaam wordt genoemd, 1938-1939. 17 pakken
Alfabetisch geordend op familienaam.

- 109** A - Ba
110 Be
111 C - D
112 E
113 F
114 G
115 H - Hi
116 Ho - J
117 K
118 L
119 M
120 N - P
121 R
122 S - Sc
123 Se - Sz
124 T - Wa
125 We - Z

- 126-128** Stukken betreffende vluchtelingen, waarbij meerdere familienamen worden genoemd, 1938-1940. 3 pakken
- 126** December 1938 - augustus 1939
127 September 1939 - december 1939
128 Januari 1940 - juli 1940

- 129** Doorlatingspassen voor vreemdelingen aan de grens waarin wordt verklaard dat de vreemdelingen voorlopig, ingevolge beslissing van de Minister van Justitie, in Nederland mogen worden toegelaten, 1938-1939. 1 omslag

- 130** Persoonskaarten van vluchtelingenkinderen, 1938-1940. 1 kaartstelsel
Alfabetisch geordend op naam. systeem
- 130A** Bestanddeel 1
130B Bestanddeel 2

- 131** Staten houdende signalementen en andere persoonlijke gegevens van vluchtelingen, opgemaakt door de politie te Rotterdam en Zeist, 1939. 1 pak

- 132** Stukken betreffende opgaven van verschillende kampeiders van timmerlieden, welke zich onder de vluchtelingen in de kampen bevinden, 1939. 1 omslag

-
- 133** Staten houdende persoonlijke gegevens van te Reuver opgenomen vluchtelingen, 1939. 1 pak
Alfabetisch geordend op familienaam.
- 134** Naamregister van overplaatsingen uit gezinnen, (1939). 1 deel
- 135** Register waarin opgenomen de data van aankomst en ontslag van geïnterneerden in het Amsterdam Lloyd-hotel, 1939-1940. 1 deel
- 136** Staten houdende opgaven van jongens in vluchtelingenkampen, geboren voor 1 april 1926, met bijlage, 1940. 1 omslag

**III ARCHIEF VAN DE COMMISSIE VAN TOEZICHT EN BIJSTAND VOOR HET
VLUCHTELINGENKAMP TE WESTERBORK 1939 -1940**

- 137** Ingekomen en minuten en afschriften van uitgaande stukken,
1939-1940. 1 omslag
- 138** Notulen,
1939-1940. 1 omslag
Zie ook inventarisnummer 78.

**IV ARCHIEF VAN HET VLUCHTELINGENKAMP LLOYD -HOTEL , LATER OOSTELIJKE
HANDELSKADE , TE AMSTERDAM 1939 -1940**

- 139-143** Ingekomen en doorslagen van uitgaande stukken,
1939-1940. 5 pakken
Alfabetisch geordend.
- 139** Van en aan diverse overheidsinstanties, februari - september 1939
- 140** Van en aan diverse overheidsinstanties, september 1939 - februari
1940
- 141** Van en aan comités en commissies
- 142** Van en aan vluchtelingenkampen
- 143** Van en aan overige instanties
- 144** Arbeidsovereenkomsten met het personeel van het vluchtelingenkamp,
1939-1940. 1 omslag
- 145** Stukken betreffende opname en ontslag van vluchtelingen,
1939. 1 pak
Alfabetisch geordend.
- 146** Stukken betreffende ontslag van vluchtelingen,
1940. 1 omslag
Alfabetisch geordend.

**V ARCHIEF VAN HET VLUCHTELINGENKAMP QUARANTAINÉ -STATION BENEDEN
- HEYPLAAT TE ROTTERDAM 1938 -1939**

147-148	Ingekomen stukken, 1938-1939.	2 pakken
147	November 1938 - mei 1939	
148	Juni - november 1939	
149	Doorslagen van uitgaande stukken, 1939.	1 pak
150	Inventaris van duurzame gebruiksartikelen, ca. 1939.	1 stuk

VI ARCHIEF VAN HET VLUCHTELINGENKAMP KONINGINNEHOOFD TE ROTTERDAM 1939 -1940

- 151** Ingekomen en doorslagen van uitgaande stukken van en aan het Comité voor Joodsche Vluchtelingen, 1939-1940. 1 pak
- 152** Ingekomen en doorslagen van uitgaande stukken betreffende verlof, overplaatsing, ontslag en getuigschriften van vluchtelingen, 1939-1940. 1 pak
- 153** Ingekomen en doorslagen van uitgaande stukken, voor zover niet in inventarisnummers 151-152, 1939-1940. 1 pak

DOCUMENTATIE

- 154** Beart, mr J. Waakzaamheid, De Vluchteling in Nederland. Assen: Van Gorcum & Comp. N.V., Uitgevers, 1938.
- 155** Beitrage von Mitgliedern des R.K. Kamp Sluis Quousque tandem.....Stimmen aus dem Exil. Utrecht: Katholiek Comité voor Vluchtelingen, 1940.
- 156** Helman, Albert. Millioenen-leed, De tragedie der Joodse vluchtelingen. Arnhem: Van Loghum Slaterus' uitgeversmaatschappij N.V., 1940.
- 157** Jaarverslag van het Nederlandsch R.K. Huisvestingscomité over 1937
1938
- 158** Stukken betreffende de huur van onroerende goederen voor het vluchtelingenkamp te Hoek van Holland
1940 1 omslag
- 159** Stukken betreffende het beheer en gebruik van het kamp van de Rotterdamse Vacantieschool te Hoek van Holland als tehuis voor uit Duitsland afkomstige Joodse vluchtelingen
1938-1942 1 omslag

SUPPLEMENT

- 160-162** Ingekomen en minuten van verzonden brieven van het Vluchtelingenbureau betreffende de medische behandeling van in Nederland verblijvende vluchtelingen (van Duitse nationaliteit)
1939-1940 (1942) 3 pakken
- 160** Deel 1
161 Deel 2
162 Deel 3
- 163** Ingekomen en afschriften van verzonden brieven van de Medisch Adviseur inzake Vluchtelingen van het Departement van Binnenlandse Zaken betreffende de medische behandeling van in Nederland verblijvende Joodse vluchtelingen van Duitse nationaliteit,
(1936-) 1939-1941 1 pak